

ת"פ (תל אביב) 36475-12-22 - מדינת ישראל נ' סער ספקטור

ת"פ (תל-אביב-יפו) 36475-12-22 - מדינת ישראל נ' סער ספקטור שלום תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 36475-12-22

מדינת ישראל

נגד

סער ספקטור

באמצעות ב"כ עו"ד שלומי ביזק

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו -יפו

[18.07.2024]

לפני כבוד השופט איתן קורנהאוזר

באמצעות ב"כ עו"ד

החלטה

בפני בקשה לביטול כתב אישום בשל טענת הגנה מן הצדק המבוססת על אכיפה בררנית, בהתאם להוראת סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש], תשמ"ב - 1982 (להלן: "חסד"פ";).

רקע

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו שתי עבירות תקיפת עובד ציבור, בהתאם לסעיף 382א(א) לחוק העונשין, תשל"ג - 1973.

בהתאם לעובדות כתב האישום, ביום 14.3.21, ברחוב דיזנגוף בתל אביב, הבחינה פקחית עיריית תל אביב בנאשם כשהוא רוכב על קורקינט חשמלי על המדרכה בניגוד לחוק. הפקחית הזדהתה בפניו, ביקשה ממנו להציג תעודת זהות והסבירה לו את סמכויותיה. הנאשם סירב להזדהות בפניה, ולא נשמע להוראותיה. מחשש כי יברח ונוכח התנהגותו, הפעילה הפקחית את סמכויותיה, אחזה בקורקינט בידה וקראה לעזרת פקחית נוספת. באותן נסיבות החל הנאשם להתפרע ותקף את שתי הפקחיות בכך שמשך לעברו את הקורקינט בעוצמה, ניער אותו לצדדים, הדף אותו לעבר הפקחיות ודחף אותן. אחת הפקחיות הוטחה לעבר חלון זכוכית של בית עסק במקום, נפלה על הארץ ואיבדה את הכרתה. בשלב זה הנאשם לא חדל ממעשיו ודחף את הפקחית הנוספת, אשר נפלה לעבר זו שאיבדה את הכרתה. אזרחים שנכחו במקום נחלצו לעזרת הפקחיות ועצרו את מעשי הנאשם. כתוצאה ממעשיו, פונתה הפקחית הראשונה לקבלת טיפול רפואי כשהיא שכובה על גבי קרש גב, לאחר שאיבדה את הכרתה במקום, וסבלה מטשטוש ראייה בעיניה, מחבלות גפיים הכוללות רגישות במפרק הברך ומרפק ימני, נפיחות במפרק הברך, אדמומיות ושפשוף עורי. הפקחית הנוספת סבלה מכאב בגב.

2. הליך זה התנהל עד כה במסגרת דיון מקדמי, בהתאם לסעיף 143א' לחסד"פ. במהלך הדיונים עיין בית המשפט בחומר הראיות, והציע לצדדים לבחון את האפשרות לתיקון כתב האישום ולסיום ההליך במסגרת של הסדר מותנה, בהתאם להוראות סימן א' 1 בפרק ד' לחסד"פ. הצעה זו נדחתה על ידי יחידת ההסדר המותנה. תמצית טיעוני הצדדים

3. ב"כ הנאשם עתר לביטול כתב האישום במסגרת טענת הגנה מן הצדק, בשל אכיפה בררנית. לטענתו, במקרים דומים ואף חמורים יותר, בחרה המאשימה לנתב את התיקים להליך של הסדר מותנה, חלף הגשת כתב אישום. לשם ביסוס טיעונו, צרף ב"כ הנאשם פסיקה המתייחסת לביטול כתב אישום בשל טענת אכיפה בררנית וכן היפנה למקרים אשר הסתיימו בהסדר מותנה.

4. ב"כ המאשימה טענה כי למאשימה עומדת פרוגטיבה לפעול בהתאם לשיקול דעתה המקצועי, לגבי השאלה אילו תיקים מתאימים להליך של הסדר מותנה. לגופו של ענין, פירטה כי עבירת תקיפת עובד ציבור הגורמת לחבלה גופנית אינה מטופלת, ככלל, במסלול של הסדר מותנה. עוד הוסיפה, כי נסיבות המקרה מחייבות את בירורו בין כתלי בית המשפט, וכן כי למעשה די בעמדת המאשימה כי יתכן שתעתור למאסר בפועל על מנת לשלול את האפשרות לעריכת הסדר מותנה. ב"כ המאשימה התייחסה למקרים אליהם היפנה הסנגור, וטענה כי אלה אינם דומים בחומרתם למקרה הנדון, וכי ההגנה לא הצביעה על מדיניות שיטתית המעידה על הפליית הנאשם.

דיון והכרעה

5. דוקטרינת ההגנה מן הצדק נקלטה במשפט הפלילי בישראל, תחילה דרך פסיקת בית המשפט העליון ועד לעיגונה בהמשך בחקיקה בהוראת סעיף 149(10) לחסד"פ. אכיפה בררנית היא אחת מן מִבְּנוֹת משפחת טענות ההגנה מן הצדק, עוסקת באכיפה הפוגעת בשוויון, והוגדרה כך:

"אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים להשגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא"

(בג"צ 6396/96 סימונה זקין ואח' נ' ראש עיריית ב"ש ואח', (1996)).

לשם בחינת טענה מסוג זה, על ההגנה לעמוד בנטל הוכחה ראשוני של אכיפה בררנית, זאת בהתחשב בחזקת התקינות המנהלית העומדת למאשימה (ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ, פסקה 38 בפסק דינו של כב' השופט (כתוארו אז) פוגלמן (10.09.2013)). אשר להיקף הראיות הנדרש, נקבע באותו ענין, ברב דעות (כב' הנשיא גרוניס וכב' השופט ג'ובראן), ש"על הנאשם להראות, כי לאורך זמן ובאופן שיטתי (או קרוב לכך) קיבלו הרשויות המינהליות במקרים דומים החלטות שונות מאלה שנתקבלו במקרה שלו" (פסקה 4 לפסק דינו של כב' הנשיא גרוניס). ככל שהנאשם הרים את הנטל הראשוני הרובץ עליו, על ידי המצאת ראיות המבססות לכאורה את טענתו לאכיפה בררנית, יעבור הנטל אל כתפי המאשימה לסתור טענה זו.

קיומו של תנאי בסיסי וראשוני זה, בדבר הצורך בהוכחת קבוצת שוויון עמה נמנה טוען הטענה, חזר על עצמו באופן עקבי בפסיקת בית המשפט (ע"פ 8551/11 יצחק כהן סלכגי נ' מדינת ישראל (12.8.2012); ע"פ 7659/15 הרוש נ' מדינת ישראל (20.4.2016)).

6. בחינת טיעוני ב"כ הנאשם והמקרים אליהם היפנה, מעלה כי מקרים בהם הותקף פקח עירייה הסתיימו לא פעם בהסדר מותנה. בדוגמאות שהוצגו נמצא מספר לא מבוטל של מקרי תקיפה בנסיבות של מתן דו"ח בשל רכיבה על מדרכה, וכן מספר דוגמאות בהן, בנסיבות תקיפה שונות, נגרמו לעובד הציבור חבלות בדמות שריטה, חתך, או סימן חבלה. המקרים שהוצגו מספקים על מנת לעמוד ברף הנטל הראשוני הנדרש מבחינה כמותית, אולם לא מצאתי במקרים אלה מקרה הדומה בחומרת נסיבותיו למתואר בעובדות כתב האישום הנדון: לא הוצג מקרה בו כתוצאה מהתקיפה איבד פקח את הכרתו, בנוסף לחבלות נוספות, ופונה על ידי אמבולנס לשם קבלת טיפול רפואי; לא הוצג מקרה כלשהו בו הותקף לא חדל ממעשיו, הוסיף ותקף בהמשך פקח נוסף, וחדל רק לאחר התערבות אזרחים במקום. אציין כי טיעוני הסנגור אשר עלו לגבי המקור לחבלות הפקחיות או טיעוני ביחס לעיכוב שלא כדין על ידן, צריכים להתברר במסגרת שמיעת הראיות, כפי שיפורט בהמשך. בשלב זה, יש לבחון את טיעוני ההגנה על יסוד כתב האישום שהוגש בהתאם לניתוח הראיות על ידי המאשימה. באופן דומה, אין ללמוד מהוראת החיקוק בה בחרה המאשימה - של תקיפת עובד ציבור ולא תקיפה הגורמת חבלה - לגבי כך שהחבלות שנגרמו אינן מיוחסות לנאשם. המאשימה ציינה בעובדות כתב האישום, באופן מפורש, כי כל החבלות, לרבות אובדן ההכרה, הן תוצאות מעשי הנאשם. אין די בהוכחת קיומם של מקרים אשר הסתיימו בהסדר מותנה, בהם הנסיבות הכוללות מצויות ברף נמוך של אותה עבירה, כאשר על המאשימה לבחון במסגרת הפעלת שיקול דעתה את נסיבותיו של כל מקרה ומקרה ואת מידת חומרתן. לפיכך, כאשר הנאשם לא עמד בתנאי הראשוני הנדרש להצגת ראיות המבססות לכאורה אכיפה בדרנית במקרים דומים, יש לדחות את טענת ההגנה.

7. בבחינת למעלה מהצורך, אפנה לכך שדי אף בהודעת המאשימה לגבי עמדתה העונשית, כפי שפורט בכתב האישום, על מנת לשלול את האפשרות לעריכת הסדר מותנה (ראו את הוראת סעיף 67א(ד)(1) לחסד"פ, וכן את רמת הענישה המקובלת בנסיבות דומות). טענת ב"כ הנאשם כי מדובר ב"ענין סכמטי שבשגרה", אין לה על מה להתבסס ואף אינה עולה בקנה אחד עם נסיונו של בית המשפט. עוד אפנה, למדיניות המשפטית בדבר התערבות מצומצמת בשיקול דעתה המקצועי של המאשימה, אשר הוחלה אף לגבי סוגיות הקשורות בעריכת הסדר מותנה: "כידוע, לרשויות התביעה נתון שיקול דעת רחב בניהול ההליך הפלילי, החל בהחלטה על הגשת כתב אישום וכלה בגיבושו של הסדר טיעון; בהתאם לכך, מצטמצם גדר התערבותו של בית משפט זה למקרים חריגים בלבד... הלכה זו וטעמיה נכונים אף במקרה של עריכת הסדר מותנה"

(בג"צ 8049/16 לאה אלון נ' פרקליטות המדינה (המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין), פסקה 7 (6.03.2017)).
ראו עוד בענין ההתערבות המצומצמת ביותר לגבי הסדר מותנה, רק במצב של "חוסר סבירות קיצונית או עיוות מהותי" - בג"צ 3070/17 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, (28.02.2018); בג"צ 8088/14 נג'אח מבארק מוסא פרחת נ' היועץ המשפטי לממשלה, (27.09.2017)).

8. בנסיבות כוללות אלה, טענת האכיפה הבררנית נדחת.
9. כפי שפורט לעיל, הצעת בית המשפט לסיום ההליך במסגרת של הסדר מותנה ניתנה לאחר עיון בחומר הראיות. אין בהצעה זו כדי להעיד על האופן בו יבחנו הראיות במסגרת שמיעתן בפני מותב אחר, ועל המסקנות שיוסקו בהמשך. מובן כי הצעת בית המשפט ניתנה ללא כל התרשמות מעדויות העדים השונים. לפיכך, שמורה להגנה הזכות לשוב ולהעלות את טענותיה לגבי אכיפה בדרנית, כמו גם לגבי סוגית עיכוב שלא כדין אשר עלתה בדיון ביום 4.1.24, עם תום שמיעת הראיות.

ניתנה היום, י"ב תמוז תשפ"ד, 18 יולי 2024, במעמד הצדדים.